

LUNDS
UNIVERSITET

”Lär vi oss av våra misstag?”

En uppsats om det finns en sannolikhet att ett nytt folk mord i Rwanda kan komma att inträffa

Gabrielle Göthberg von Troil

Mänskliga Rättigheter MRSG20, B-uppsats

Vårterminen 2010

Handledare: Linde Lindqvist

Sammanfattning:

Huvudsyftet med min uppsats är att se hur stor sannolikheten är för att ett nytt folkmord i Rwanda skulle kunna inträffa. Uppsatsen kommer också att fokusera på vad den rwandiska regeringen idag tar till för åtgärder för att stabilisera landet efter folkmordet 1994, samt hur man förebygger att eventuella folkmord inte inträffar och på så sätt kunna försäkra de rwandiska medborgarna fred, trygghet och säkerhet.

Jag har valt att analysera texter och dokument från de olika aktörerna som utgör de viktigaste rollerna i arbetet kring att stabilisera Rwanda från de orsaker som folkmordet 1994 skapade, samt de viktigaste förebyggande åtgärderna som utförs för att förhindra eventuellt kommande folkmord i landet. Materialet till uppsatsen är både primära och sekundära källor. För att uppsatsen skall få en djupgående analys har jag valt att använda mig av källor från organ och aktörer som har den politiska makten till att göra skillnad i Rwanda. Den information som jag har använt mig av kommer huvudsakligen från republiken Rwandas regering, Afrikanska Unionen och FN samt kommissioner med uppdrag för FN.

Orsakerna till varför Folkmordet i Rwanda bröt ut 1994 är många. Oroligheterna hade funnits i landet sedan länge och spänningarna mellan de två stora folkgrupperna, hutuer och tutsier, hade ökat med årens lopp. Inom loppet av två månader så dödades närmare en miljon människor och flera tusen flydde.

Rwanda räknas idag till ett av de länder som under kortast tid har utvecklats från ett krigsdrabbat och extremt fattigt land till att idag vara hyfsat stabilt även om mycket mer kan utvecklas i landet. FN har idag en viktig roll för att Rwanda skall kunna stabiliseras och utvecklas samtidigt som man jobbar för utvecklingen av fred och säkerhet i landet.

I och med omvärldens passivitet mot Rwanda och de tragedier som hände under början av 1990-talet, så förespråkas nu principen ”The Responsibility to Protect”, för att förhindra att liknande situationer som i Rwanda inträffar. R2P är tänkt att användas av omvärlden när den suveräna staten inte kan garantera sina medborgare skydd ifrån kränkningar av rättigheter.

Som det ser ut idag så har Rwanda skapat förutsättningar för en utveckling åt rätt håll och därmed skapat förutsättningar/åtgärder som gör att eventuella folkmord inte kommer att inträffa. Men Rwanda har fortfarande en lång väg att gå innan man uppfyllt sina mål samt utvecklats till det land som man har som ideal att bli.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte.....	5
1.2 Frågeställning	5
1.3 Metod och Material.....	6
1.4 Avgränsningar.....	7
1.5 Bakgrund	7
1.5.1 Folkmordskonventionen 1948	8
2. Reparerande åtgärder för utveckling av stabilitet, fred och säkerhet i Rwanda	9
2.1 "Gacaca processen"	9
3. Rwandas framtid	13
3.1 FN	13
3.1.1 ICTR – International Criminal Tribunal of Rwanda	14
3.1.1.1 Tribunalens uppbyggnad.....	14
3.1.1.2 Tribunalens rekommendationer för långvarig fred och säkerhet	15
3.2 Afrikanska Unionen (AU)	17
3.3 Rwandiska regeringens mål – "VISION 2020"	19
3.3.1. MDG – Millennium Development Goals	22
3.3.2 Millennium Development Goals Status rapport 2003	23
4. "The Responsibility to protect"	25
5. Diskussion	30

Förkortningar:

AU – Afrikanska Unionen (tidigare OAU – Organization of African Unity)

EAC – East African Community

FN – Förenta nationerna

ICISS – International Commission on Intervention and State Sovereignty

ICTR – International Criminal Tribunal of Rwanda (Internationella krigsförbrytare tribunalen i Rwanda)

NGOs – Nongovernmental organizations

R2P – Responsibility to protect

IRPD – Institute of Research and peace Dialogue in Rwanda

UNCT – United Nation Country Team

MDG – Millennium Development goals (FN:s Millennieutvecklings mål)

1. Inledning

1.1 Syfte:

Rwanda är idag ett av världens fattigaste länder¹ och det är tydligt att folkmordet 1994 har bidragit kraftigt med att skapa ett instabilt land. Man beräknar idag att hela 76,6 % av befolkningen lider av extrem fattigdom.² För att bygga upp och stabilisera landet utför nu den Rwandiska regeringen både själva men också i samarbete med FN, AU och NGO:s olika former av projekt som skall bygga upp landet.

Huvudsyftet med min uppsats är att se på hur stor sannolikheten är för att ett nytt folkmord i Rwanda skulle kunna inträffa. Uppsatsen kommer också att fokusera på vad den rwandiska regeringen idag tar till för åtgärder att stabilisera landet efter folkmordet som var 1994, samt hur man gör för att förebygga eventuellt kommande folkmord och på så sätt också kunna försäkra de rwandiska medborgarna, fred, trygghet och säkerhet. Då omvärlden under folkmordet 1994, inte valde att agera trots att det var deras plikt eftersom de flesta länder skrivit under och ratificerat Folkmordskonventionen samt att konventionen även går under *jus cogens* status inom folkrätten, så kommer uppsatsen också att titta på vad som egentligen menas med principen ”*The Responsibility to Protect*” och vad den egentligen innebär. Hur ställer sig Rwanda idag till principen då landet själv fick uppleva att omvärlden inte valde att agera och hjälpa till att stoppa det kommande folkmordet. Vilka skyldigheter har vi egentligen till våra medmänniskor både nationellt och internationellt?

1.2 Frågeställning:

Huvudfråga: Vad är sannolikheten att ett nytt folkmord kan inträffa i Rwanda?

Underfrågor:

1. På vilket sätt jobbar man nu för att förebygga folkmord i Rwanda, efter det rådande folkmordet 1994?
2. Hur ställer sig Rwanda idag i FN till principen ”*The Responsibility to Protect*”, efter folkmordet som skedde 1994?

¹ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2574/a/75558> Svenska Regeringen hemsida

² [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/mdg](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/mdg) Globalis

1.3 Metod och Material:

För att kunna göra uppsatsen så inriktad som möjligt på hur Rwanda idag jobbar med att förebygga folkmord i landet samt hur stor sannolikheten är att ett nytt folkmord skall bryta ut, så inriktar jag mig framför allt på fakta från den Rwandiska regeringen. Detta eftersom jag på ett klart och tydligt sätt får relevant information från den aktör som mina frågor i uppsatsen inriktar sig på. Jag kommer även att ta del av fakta från både FN:s säkerhetsråd och Afrikanska Unionen eftersom dessa två organisationer i dagsläget bidrar till den uppbyggnaden av fred, säkerhet och utvecklingen som pågår i Rwanda.

Jag har valt att analysera texter och dokument från de olika aktörerna som utgör de viktigaste rollerna i arbetet kring att stabilisera Rwanda från de orsakerna som folkmordet 1994 skapade samt de viktigaste förebyggande åtgärderna som utförs för att förhindra eventuellt kommande folkmord i landet. Materialet till uppsatsen är både av primära och sekundära källor.

Det mesta materialet är hämtat från Afrikanska Unionens, Rwandas regerings och FN:s hemsidor. Jag har även valt att använda mig av böcker till mitt källmaterial. Böckerna har framför allt används till att fokusera på de konkreta mål som bland annat FN har byggt upp för att stabilisera Rwanda, till exempel International Criminal Tribunal of Rwanda (ICTR). Böckerna har även använts till att förstå begreppen som används i uppsatsen (som R2P) men även de internationella lagar och konventioner som präglar återuppbyggnaden av Rwanda och som man bör ha en åtanke till. Böckerna har även gett mig en bakgrundsförståelse till tiden både innan efter folkmordet. Jag hänvisar till att de böcker jag valt att använda mig av finns under min referenslista.

Uppsatsen uppbyggnad är att först ge läsaren en bild om hur tiden efter folkmordet såg ut och vilka åtgärder som togs för att få landet på stadiga fötter igen efter folkmordet 1994. Därefter kommer jag presentera åtgärder som man idag gör för framtida utveckling av landet samt förebyggande åtgärder för att förhindra eventuellt kommande folkmord. Dessa åtgärder presenteras över internationell nivå och nationell nivå. Till slut så kommer jag redovisa principen ”*The Responsibility to Protect*” och hur detta kan förebygga folkmord och andra tragedier i framtiden. I och med att omvärlden inte använde sig utav ”*The Responsibility to Protect*” under folkmordet i Rwanda, så slutade katastrofen värre än vad den hade kunnat göra.

Jag kommer i slutet att ge en personlig analys om vad jag anser om hur väl förebyggandet av folkmord och hur uppbyggandet av landet har gått.

1.4 Avgränsningar

I och med att jag har valt ett ämne som man dels kan gå väldigt djupt i både analys och forskning samt att man kan välja att använda sig utav flera olika aktörers information för att skapa sig en helhets uppfattning så märkte jag i början av mitt arbete med denna uppsats att den skulle bli för bred och på så sätt inte få en djupgående analys. Jag har därför valt att använda mig av källor från organ och aktörer som har den politiska makten till att göra skillnad. Dessa dokument och övrig information som jag har använt kommer därför huvudsakligen från republiken Rwandas regering, Afrikanska Unionen och FN samt kommissioner med uppdrag för FN. Detta faller sig också naturligt i och med hur jag har valt att utforma min frågeställning och för att lättast kunna besvara den så har jag också valt att välja information därefter. Jag är medveten om att jag har använt källor utanför dessa organ, så som den svenska regeringens hemsida samt forskningsrapporter från universitet. Informationen jag har fått därifrån har huvudsakligen styrkt information från de högre uppsatta och mer intressantare organen för denna uppsats. I övrigt har majoriteten av informationen varit på engelska. Information har även funnits på Rwandas officiella språk, kinyarwandiska och franska. Eftersom detta inte är språk jag behärskar har mycket information gått förbi vilket jag också är medveten om. Varför denna information inte funnits på engelska kan endast förklaringen till att man istället valt att publicera den på franska eller kinyarwandiska ges. Jag har dessutom valt att inte gå in på NGO:s arbete i Rwanda, förklaring till detta är att uppsatsen hade blivit för bred.

1.5 Bakgrund

Orsakerna till varför Folkmordet i Rwanda bröt ut 1994 är många. Oroligheterna hade funnits i landet sedan länge och spänningarna mellan de två stora folkgrupperna, hutuer och tutsier, hade ökat med årens lopp. Startskottet för folkmordet menar många på var när den hutuiska presidenten sköts 1993. Skulden lades snabbt på tutsierna och med hjälp av massmedial hatpropaganda samt den hutuiska regeringens stöd så kunde hutuerna påbörja en av modern tids värsta och snabbaste massaker på tutsier. Inom loppet av två månader, maj till juli, så dödades närmare en miljon människor och flera tusen flydde. Rwanda är idag ett litet

afrikanskt land med ett invånarantal på ca 8 miljoner, vilket gjorde att dödandet på en miljon människor har medfört stora, djupa ärr hos människor.

1.5.1 Folkmordskonventionen 1948

I fallet med Rwanda och det folkmord som skedde 1994, så bröt inte bara omvärlden till principen R2P. Alla de länder som ratificerat och skrivit under Folkmordskonventionen från 1948 bröt mot konventionens bestämmelser till att inte ingripa. Det är viktigt att ha i åtanke att skyldigheten att ingripa inte bara gäller statens eget territorium utan också andra stater om det finns starka bevis till att ett folkmord kan komma att inträffa.³ De förpliktigade staterna som har skrivit under Folkmordskonventionen valde att inte kalla folkmordet i Rwanda för just folkmord då detta hade inneburit juridiska och rättsliga åtgärder för dem, man använde istället ord som etnisk rensning och massaker.⁴ Folkmordskonventionens bestämmelser anses innehålla så kallad *jus cogens* status vilket inom folkrätten betyder att dessa regler är så pass viktiga att de överhuvudtaget inte går att avtala bort.⁵ Detta bidrar med att även om stater inte har skrivit under folkmordskonventionen så är de förpliktigade till att inte bryta mot den. För att utomstående stater skall kunna agera och handla emot att ett folkmord bryter ut i en stat är det viktigt att de specifika behörighetskraven som finns för att få tillåtelse till att agera med militära medel utanför ens eget territorium uppfylls enligt våldsanvändningen inom internationell rätt.⁶

Folkmordskonventionen var och är till för att länder skall hjälpa varandra till att förebygga folkmord. Men vad händer egentligen när länder som har lovat varandra och åtagit sig att skriva under och ratificera konventioner sedan blundar för en situation som kan komma att utvecklas till ett folkmord? Vad händer med de löften som man under ratificeringen har gett och lovat varandra? Rwanda stod vädjande till omvärlden om hjälp, men ingen reagerade – inte ens FN. Situationen hade kunnat bli annorlunda om omvärlden hade valt att agera. Rwanda hade idag inte behövt vara i den fattigdomssituation som landet befinner sig i. Har vi lärt oss något av våra historiska misstag av att inte hjälpa medmänniskor? Framtiden är den som tillslut kommer att visa var vi verkligen står när våra medmänniskor befinner sig i krissituationer.

³ Amnéus, Diana, *Ansvar att skydda*, 2009:72-73, Forum för levande historia, Skriftserie 7:2009, Stockholms Universitet 2009

⁴ Amnéus, *Ansvar att skydda*, 2009:72

⁵ Strömberg, Håkan och Melander, Göran, *Folkrätt*, 2003:14, sjätte upplagan, Studentlitteratur

⁶ Amnéus, *Ansvar att skydda*, 2009:73,

2. Reparerande åtgärder för utveckling av stabilitet, fred och säkerhet i Rwanda

Efter folkmordets slut 1994 så började man sakta att försöka stabilisera och återuppbygga Rwanda till vad som det hade varit innan. Den rwandiska regeringen bestod nu av det tutsidominerande partiet RPF som tagit makten under folkmordet från hutuerna.⁷ Efter folkmordet så var Rwanda ett land med en katastrofal ekonomi och infrastruktur. På sexton år har landet genomgått stor positiv ekonomisk utveckling och man är sedan juli 2007 även medlem i East African Community (EAC).⁸ Rwanda räknas idag till ett av de länderna som under kortast tid har utvecklats från ett katastrofalt krigsdrabbat land till att idag vara hyfsat stabilt även om mycket mer kan utvecklas i landet. Experter pekar också på att Rwanda har alla förutsättningar att lyckas gå från ett extremt fattigt land till ett medelinkomstland inom de tidsramar som landet har satt upp för sig själv.

2.1 "Gacaca processen"

Efter att ICTR (International Criminal Tribunal of Rwanda) hade etablerats och påbörjat arbetet med att döma rättsfall så insåg man att tribunalen inte hade möjligheten till att döma alla de rättsfall som man hade efter folkmordet i Rwanda 1994 vilket ledde till att man skapade den så kallade "Gacaca processen".⁹ Bristen på utbildade domare var också en utav orsakerna till att ICTR och de nationella rwandiska domstolarna inte kunde ta på sig alla de rättsfall som från början var tanken att tribunalen och de nationella domstolarna skulle göra. Gacaca processen infördes i Rwanda som ett två årigt pilotprojekt och de olika Gacaca domstolarna infördes i två olika omgångar. Den första gången var i juni 2002 då 12 distrikt i Rwanda fick påbörja användandet av Gacaca jurisdiktionen, den andra gången var i november samma år då distrikten utökades från 12 till 106 i Rwanda.¹⁰ Gacaca domstolarna fanns under denna period både på provins-, distrikts-, sektors- och cellulenivå (Cellule är den minsta kommunala administrativa nivån som finns i Rwanda¹¹).

Man hade under året 1996 ca 100 000 fångar i Rwanda som var anklagade för delaktighet i folkmordet. Få utav dessa fångar hade fått sina fall prövade och genom beräkningar så såg man att om ICTR och de nationella rwandiska domstolarna skulle döma alla dessa 100 000

⁷ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2574/a/75558> Svenska regeringens hemsida

⁸ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2574/a/75558> Svenska regeringens hemsida

⁹ Wolters, Stephanie, *Situation report "The Gacaca Process: Eradicating the culture of impunity in Rwanda?"*, Institute for security studies, 5th August 2005:1

¹⁰ Wolters, 5th August 2005:3

¹¹ Wolters, 5th August 2005:3

fångar så skulle det ta ca 150 år.¹² Den Rwandiska regeringen började därför söka andra lösningar till problemet så att fångarna skulle kunna ställas inför rätta och den 26 januari 2001 så införskaffades en ny lag om inrättandet av Gacaca jurisdiktion i uppdrag till att utreda och döma brott begångna under inbördeskriget och folkmordet, mellan tidsperioden 1 januari 1990 till och med 31 december 1994.¹³

Gacaca jurisdiktionen är egentligen en traditionell domstolsprocess i Rwanda som bygger på ett traditionellt rwandiskt sätt att lösa konflikter.¹⁴ Från början var Gacaca processen ett sätt för att lösa tvister på en mer ”community level”, det vill säga konflikter som exempelvis handlade om boskapsstöld. Den högsta personen inom en ”Gacaca domstol” som också skulle döma fallet, var en person som hade allmänhetens förtroende och var en väl respekterad medborgare av befolkningen.¹⁵ Idag väljs däremot Gacaca domarna till sina positioner från samhället och behöver inte alls nödvändigtvis vara högt uppsatta samhällsledare. Detta innebär att både unga och gamla kan väljas som domare till den nuvarande Gacaca domstolen, som konsekvens har detta lett till att förtroende nivån till domarna varierar eftersom de har olika erfarenheter. Gacaca processen och domstolarna har haft en stor traditionell betydelse för befolkningen i Rwanda, oavsett vilken etnicitet de har. Det följer sig därför naturligt att den nya instansen som skulle tillsättas för att underlätta för ICTR och de rwandiska nationella domstolarna blev Gacaca processen. Gacaca processen, jurisdiktionen och domstolen har en stark respekt från befolkningens sida och har även en hög legitim nivå.¹⁶

Ett av de allra första momenten som man genomförde med Gacaca processen var att hålla demokratiska val där man skulle välja nitton stycken domare till de olika nivåerna. Det innebar att det skulle vara nitton domare per distrikt.¹⁷ Domarna skulle representera alla typer av människor från kön, etnicitet samt socialställning i landet. En övervägande majoritet av de som blev valda till domare var överraskande nog kvinnor. Deltagandet i valet var högt vilket visade på att man trodde att Gacaca processen skulle få ett positivt utslag. På Cellulenivå var deltagandet mellan 65-95 %, på sektor och distriktsnivån var valdeltagande i genomsnitt på 95 %.¹⁸ För att de valda personerna som skulle tillträda som domare i Gacaca domstolarna skulle lära sig jurisdiktionen och principerna grundligt för att på så sätt kunna utföra arbete, så fick

¹² Wolters, 5th August 2005:1

¹³ Wolters, 5th August 2005:1

¹⁴ Wolters, 5th August 2005:2

¹⁵ Wolters, 5th August 2005:2

¹⁶ Wolters, 5th August 2005:2

¹⁷ Wolters, 5th August 2005:4

¹⁸ Wolters, 5th August 2005:4

de valda personerna genomgå en sex dagars utbildning som skulle hjälpa dem att förstå de grundläggande principerna i Gacaca systemet.¹⁹

Deltagandet och närvarandet i Gacaca domstolen är obligatorisk och domstolen håller förhandlingar en gång i veckan när det kommer till Cellulenivån och invånarna i kommunen måste alltså delta.²⁰ Regeringen har godkänt att man inte har arbetsplikt den dagen då förhandlingarna äger rum, vilket innebär att arbetarna går till domstolen för att höra rättsfallen istället för att jobba. Det är dock oklart hur uppskattat detta är av arbetsgivaren då det kan innebära att hans/hennes personal på arbetsplatsen inte arbetar den dagen.

Deltagandet har tyvärr sedan 2005 sjunkit drastiskt. Man vet inte exakt vad detta beror på men man tror att det har att göra med att vittnen inte vågar vittna just på grund av rädsla. Det kan också ha att göra med att vittnena i Gacaca processen/domstolen inte direkt har något beskydd under sin tid som vittne.²¹ Detta har medfört att man har infört principen i domstolarna att de som inte vittnar om de har blivit kallade kan själva straffas för uteblivet vittnesmål och hamna i fängelse upp till tre månader.²² För att få deltagandesiffrorna att höjas till den nivå som det borde ligga på, har den rwandiska staten engagerat och ekonomiskt stöttat kampanjer som både via TV, radio, skyltar och annonser över hela Rwanda uppmanar befolkningen att delta i domstolsförhandlingarna.²³ Statliga arbetare har också synts i städerna för att på plats prata med medborgare och få dem att närvara vid förhandlingarna. Med dessa kampanjer visar man också att medias makt inte bara kan användas till att sprida hatisk propaganda som uppmanar till dödande, utan att man också kan använda media i förebyggande syfte.

För att domstolen skall kunna ha någon form utav stark juridisk kraft har domstolen fått befogenhet till att döma förövare från folkmordet till fängelsestraff på 30 år. Domstolarna har även fått andra och bättre befogenheter och har dessutom utformats till att bli mer sofistikerade.²⁴

Att ta reda på sanningen om vad som verkligen hände i och med folkmordet 1994 i Rwanda är Gacaca processen en integrerad del och anses också vara en viktig del i processen till försoning i Rwanda, vilket gör att Gacaca domstolarna har ett otroligt viktigt arbete framför sig i och med Rwandas framtidsutveckling. En annan del som är viktig att ha i åtanke kring

¹⁹ Wolters, 5th August 2005:4

²⁰ Wolters, 5th August 2005:7

²¹ Wolters, 5th August 2005:17

²² Wolters, 5th August 2005:7

²³ Wolters, 5th August 2005:7

²⁴ Wolters, 5th August 2005:2

Gacaca processen/domstolarna och deras arbete är, enligt den rwandiska regeringen, att utrota idén om straffrihet i Rwanda. Man bygger dessa argument på att om en ond och olaglig handling genomförs skall denna person som utfört handlingen också stå inför rätta. Under 1900-talet då Rwanda var en koloni till landets självständighet tills att folkmordet 1994 bröt ut så bygger regeringen argument på att dessa incidenter har orsakats av samma principer, nämligen återkommande handlingar som har medfört etniskt våld mot folkgrupper och där straffen för dessa handlingar antingen varit för låga eller så har inga straff alls tilldelats förövarna.²⁵ Offren har på detta sätt inte heller fått någon upprättelse mot de gärningar som de har fått stå ut med. Målet är i dagsläget att inget liknande som hände 1994 skall någonsin få hända igen.

En annan viktig hörnsten med upprättandet av Gacaca processen och domstolarna är en positiv konsekvens till att det blir nolltolerans till straffriheten, nämligen att man vill kunna bygga ett demokratiskt land med ett samhälle där den rwandiska befolkningen kan känna sig trygga samt respektera varandra oavsett etnicitet, kultur, religion, kön etcetera.

Det finns dock ett problem med Gacaca processen och det är att det inte finns tillräckligt med plats för de dömda personerna i de rwandiska fängelserna. Från att Gacaca processen började fram till mitten på 2005 så underhöll Internationella Röda Korset 50 % av fångarna i fängelserna med mat, kläder, mediciner och andra nödvändigheter, detta bistånd har nu minskat med argument från Röda Korset att det är statens ansvar att se till att fångarna kan leva efter en rimlig standard i fängelserna.²⁶ I och med att 50 % av det bistånd man har fått försvunnit, har detta satt ett ökat tryck på den rwandiska regeringen att på något sätt försöka lösa situationen kring bristande fängelseplatser. 2005 satt 90 000 personer i rwandiska fängelser för antingen direkt eller indirekt inblandning i folkmordet 1994.²⁷ Men istället för att lägga resurser på att utveckla fängelserna så har istället den rwandiska regeringen valt att stänga flera fängelser. Medan man stängde ner 4 fängelser så har man valt att bygga ett nytt, men det fängelset var till för fångar som var dömda i ICTR.²⁸

Många människor anser att Gacaca processen är något positivt och nödvändigt. Men det finns också dem som hävdar att processen kan förvärra spänningarna mellan framför allt hutuer och tutsier, då hutuer är dem som framför allt döms i domstolarna. Genom att Gacaca processen

²⁵ Wolters, 5th August 2005:12

²⁶ Wolters, 5th August 2005:14

²⁷ Wolters, 5th August 2005:14

²⁸ Wolters, 5th August 2005:15

har blivit så pass nationell som den nu är så har en rädsla spridit sig inom den hutuiska befolkningen. Detta har medfört att närmare 10 000 personer 2005 flydde från Rwanda till närliggande grannländer.²⁹ Det som problematiserar denna situation mer är att alla de personer som väljer att fly från Rwanda gör det av sin fria vilja och har därför ingen laglig rätt att söka politisk asyl och de länder som då sedan beviljar dem asyl riskerar att förvärpa sin relation till Rwanda. Det enda land som för dagsläget är villig att ge flyende rwandier asyl är Uganda. Uganda har dessutom förklarat sin syn på situationen att de inte tänker följa den rwandiska regeringens begäran om att överlåta flyende rwandier till Rwanda. Rwanda har fört frågan till både Burundi och Uganda om att förbjuda sökande rwandier asyl, men Uganda har vägrat detta med argument om att det skulle gå emot den Internationella rätten att vägra flyende människor asyl.³⁰ Frågan är som sagt otroligt komplicerad och den rwandiska regeringen har ett svårt problem att ta tag i. Oavsett hur situationen löser sig så har Gacaca processen fört mer nytta till landet mot vägen till fred, säkerhet och framför allt försoning mellan grupperna och framförallt har man kunnat ställa fler personer inför rätta.

3. Rwandas framtid

Trots att Rwanda har haft en händelserik historia genom att både ha varit koloni i flera år för Belgien, men också att ha genomlidit ett inbördeskrig (1990) och sedan på det följt ett folkmord (1994), så ser trots allt Rwandas framtid ljus ut. I detta avsnitt kommer jag redogöra för de viktigaste aktörerna för en fortsatt positiv utveckling av dels Rwanda som stat men också för utvecklingen av fred, säkerhet och försoning, samt förebyggande av eventuellt folkmord.

3.1 FN

FN har idag en viktig roll för att Rwanda skall kunna stabiliseras och utvecklas samtidigt som man jobbar för utvecklingen av fred och säkerhet i landet och på detta sätt förebygger att eventuella folkmord kan komma att ske i framtiden. Nedan listas de mest aktiva och lyckade projekt som FN har i Rwanda idag för utvecklandet av fred, säkerhet och försoning samt försök till att hjälpa Rwanda gå ur sitt fattigdomsträsk.

²⁹ Wolters, 5th August 2005:17

³⁰ Wolters, 5th August 2005:18

3.1.1 ICTR – International Criminal Tribunal of Rwanda

International Criminal Tribunal of Rwanda kom till genom resolutionen 955 från FN:s säkerhetsråd. Resolutionen tar även stöd i FN-stadgan kapitel VII. Genom resolution 977 (beslutat 1995) så beslutade man att tribunalen skall ha sitt högkvarter i staden Arusha, Tanzania.³¹ Tribunalen har som uppgift att döma de som är skyldiga eller på något sätt medverkat i folkmordet 1994 eller på annat sätt utfört kränkningar av internationell humanitär rätt i Rwanda under perioden 1 januari – 31 december 1994.³² Tribunalen är även till uppgift att se till att skapa nationell försoning, fred och säkerhet i Rwanda vilket innebär att tribunalen har ett stort ansvar i utvecklandet kring att förebygga folkmord och inbördeskrig, samt verka för att Rwanda skall bli ett land där människor lever i försoning och gemenskap med varandra.³³ Tribunalen kan även döma personer som har gjort sig skyldiga till folkmordet genom kränkningar mot personer eller den humanitära rätten på platser närliggande Rwanda under den aktuella tidpunkten.³⁴

ICTR är en så kallad *Ad-hoc tribunal*, vilket menas med att den är endast en tillfällig domstol för folkmordet i Rwanda. När de personer som skall hållas skyldiga till begångna brott har dömts i domstolen och fått sitt straff kommer domstolen att läggas ned.

3.1.1.1 Tribunalens uppbyggnad

Tribunalen är uppbyggd genom tre stycken kammare så kallad ”Trial Chambers” samt överklagandekammaren.³⁵ Domarna i de olika kammarna är utsedda av FN:s säkerhetsråd och väljs i perioder på fyra år, domarna är även berättigade till att ställa upp i omval. Till en början så valdes domarna genom att medlemstaterna i FN hade lämnat in listor på vilka de tyckte skulle vara lämpliga till att tillträda domarposterna. Genom de olika nomineringarna tog man sedan hänsyn till att få en lämplig representation av domarna till det huvudsakliga internationella rättssystemet.³⁶

³¹ <http://liveunictr.altmansolutions.com/AboutICTR/GeneralInformation/tabid/101/Default.aspx>

³² <http://liveunictr.altmansolutions.com/AboutICTR/GeneralInformation/tabid/101/Default.aspx>

³³ <http://liveunictr.altmansolutions.com/AboutICTR/GeneralInformation/tabid/101/Default.aspx>

³⁴ <http://www.icttr.org/default.htm>

³⁵ <http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/103/default.aspx>

³⁶ <http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/103/default.aspx>

De tre ”Trial Chambers” inklusive överklagarenheten har tillsammans 16 oberoende domare.³⁷

Åklagaren för ICTR, Mr Hassan Bubacar Jallow från Gambia, blev utsänd av FN:s säkerhetsråd i september 2003 till sin position.³⁸ Åklagarämbetets huvudkontor ligger i Arusha, Tanzania, samma stad där fredsavtalet (Arushaavtalet) mellan RPF (tutsier) och den dåvarande sittande regeringen (hutuer) skrevs under 1993 för att skapa fred efter inbördeskriget 1990 mellan de båda grupperna. Detta lyckades inte eftersom konflikten fortsatte, vilket ledde till att folkmordet bröt 1994. Den biträdande åklagaren för krigsribunalen kommer från Sydafrika och heter Mr Bongani Manjola.³⁹

3.1.1.2 Tribunalens rekommendationer för långvarig fred och säkerhet

För att kunna upprätthålla en långvarig fred och säkerhet i Rwanda har domstolen satt upp specifika punkter som visar på vad man bör göra inte bara i Rwanda utan även i hela Afrika, just för att förebygga folkmord.⁴⁰ Tribunalen är noggrann med att påpeka på att dessa åtgärder inte bara bör gälla Rwanda, utan att även hela Afrika måste komma ihåg det som hände i Rwanda och tillsammans motverka för att något liknande inträffar igen. Det finns i dagsläget många länder i Afrika med svaga institutioner och myndigheter, diktaturer och liknande, detta läge har lett till att straffnivån på de skyldiga parterna i många länder är relativt låg mot vad den borde ha varit. Alla måste våga ta ett ansvar och kämpa för demokrati, fred och säkerhet samtidigt som man måste jobba med att förebygga att eventuella folkmord inträffar.

Domstolen menar på att det oftast är personer som innehar ett stort maktansvar i ett land som oftast och lättast kan genomföra brott mot mänskligheten och folkmord. ICTR är den första domstolen i Afrika där högt uppsatta personer har ställts till svars för handlingar som orsakat en enorm skada på en befolkning och ett land. Att våga ställa ledare till svars för de kriminella handlingar som de har genomfört är ett sätt att utveckla Afrika som kontinent till att bli mer demokratisk samtidigt som de som berörts av ledarnas handlingar får en liten form av upprättelse. ICTR bör vara en förebild och ett föredöme för andra länder som har befunnit sig

³⁷ <http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/103/default.aspx>

³⁸ <http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/104/default.aspx>

³⁹ <http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/104/default.aspx>

⁴⁰ <http://liveunictr.altmansolutions.com/AboutICTR/GeneralInformation/tabid/101/Default.aspx>

i liknande situationer som Rwanda, då man visar att man vågar göra något åt det förgångna på ett positivt sätt.

Fångar från 15 olika länder i Afrika har gjort sig skyldiga till det folkmord som inträffade i Rwanda 1994. Flertalet av de afrikanska länderna har valt att samarbeta med ICTR i jakten på rättvisa samt att låta de skyldiga medborgarna få ställas inför internationell rätt. Hade länderna inte valt att medverka för att ställa sina medborgare inför rätta, hade detta medfört dels ett försvårande i att döma de anklagande men också en försvåring till starkare samarbete mellan de afrikanska staterna. Samarbetet mellan de afrikanska länderna och ICTR har nu istället lagt en bra grund till fortsatt samarbete mellan stater. Ett utökat fängelseansvar samt fängelsestraff och samarbete mellan staterna är därför viktigt för att både befolkningen skall få upprättelse, samtidigt som det är viktigt i utvecklandet och uppbyggandet av inte bara Rwanda som demokrati utan alla afrikanska länder.

Av sociala och kulturella skäl så önskar ICTR att domarna och straffen som utdelas till fångarna skall utföras i Afrika. Man anser dessutom att detta kan ha en större avskräckande effekt för Afrika som kontinent för att eventuellt liknande brott som folkmordet 1994 skall begås. Genom ett samarbete mellan de afrikanska staterna när det kommer till utdömandet av verkställandet till fängelsestraffen, skapar de afrikanska länderna här en god gärning för utvecklingen av rättsstatsprincipen. Den 12 februari 1999 blev republiken Mali det första afrikanska land genom avtal med ICTR, som inrättade fängelseanläggningar för ICTR:s verkställande domslut. Liknande avtal skrevs sedan med Benin den 26 augusti 1999. Avtal förs hela tiden med övriga afrikanska länder.

Det är tydligt att tribunalen idag utgör ett steg i rätt riktning vad gäller internationell/nationell utveckling av fred, säkerhet och jurisdiktion i Rwanda. Tribunalen är även idag en förebild för många andra domstolar i länder både i och utanför Afrika. Det är dock viktigt att tribunalen tar till kännedom att de skyldiga och anklagades liv är lika viktiga som deras offer när det kommer till fråga om mänskliga rättigheter. I ett arbete som detta är det viktigt att kunna döma, stå till svars för sina handlingar, men också att försonas och förenas. Detta är dock inte bara tribunalens roll, utan alla parter, alla aktörer vare sig det är länder eller individer som har ett enormt ansvar att detta förverkligas.

3.2 Afrikanska Unionen (AU)

Afrikanska Unionen (AU), bildades 1963 som en union för politiskt, ekonomisk och socialt samarbete mellan de afrikanska staterna.⁴¹ 2003 valdes den sittande presidenten i Rwanda, Paul Kagame, som under folkmordet hade varit en aktiv ledare för tutsierna i partiet RPF, till vice president för den Afrikanska Unionen.⁴²

Den Afrikanska Unionen har i huvudsak en vision i sin verksamhet bland de afrikanska medlemsländerna. Målet är att bilda en långvarig ekonomisk och politisk enighet i Afrika, som skall efterträda den tidigare OAU:s mål och inriktningar (Organization of African Unity – OAU, omkonstruerades senare till att bli AU).

För att nå en politisk enhet i Afrika så har AU gett rekommendationer till Rwanda om hur man bör agera och handla till att uppnå sitt mål med utvecklingen av fred, säkerhet och försoning i landet. Rekommendationerna gavs ut 2000, men själva projektet kring att utforma rekommendationerna pågick från januari 1999 till juni 2000.⁴³ Gruppen som var utsedda till att ta reda på vad som orsakade folkmordet och varför det kunde uppstå samt utgöra rekommendationer till Rwanda på den afrikanska unionens vägnar, var en grupp kallad ”International Panel of Eminent Personalities”.⁴⁴ Målet med rekommendationerna var inte bara att utreda det som hände i och med folkmordet i Rwanda 1994, utan även att kunna ge den rwandiska regeringen och den rwandiska befolkningen förslag på förebyggande åtgärder för att inte folkmord i framtiden skall inträffa. Man uttrycker sig klart och tydligt också med att dessa rekommendationer inte är enbart för Rwanda och den rwandiska befolkningen. Rekommendationerna vänder sig även till FN, övriga Afrika samt det Internationella världssamfundet. Panelens uppgift var även att utreda aktörernas agerande i och med folkmordet. Dessa aktörer var allt från FN:s säkerhetsråd, NGO, Afrikanska Unionen, medlemsstater av FN samt deras ledare och makthavare och hur dessa aktörer enskilt eller i grupp hade kunnat undvika att ett folkmord inträffade.⁴⁵

⁴¹ Dixon, Martin, *Textbook on International law 6th edition*, 2007:361, Oxford University Press

⁴² *Millennium Development goals Status report*, 2003:7, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁴³ http://www.justiceinperspective.org.za/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=63

⁴⁴ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:1

⁴⁵ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:1-2

En utav huvudrekommendationerna är att man vill att Rwanda skall enas som ett folk och titta bortom de olika grupperna som är så starkt sammansvetsade i landet.⁴⁶ Att få känslan av att man, oavsett vilken grupp man ”tillhör”, skall känna att man tillhör samma folk och är medborgare i samma land är, enligt Afrikanska Unionens rekommendationer, det allra viktigaste.

Panelen menar också på att alla rwandiska myndigheter har ansvaret att informera och utbilda den rwandiska befolkningen om att befolkningen skall verka som en enhet och att det inte skall finnas några tydliga etniska grupper, så som hutuer och tutsier i Rwanda, det skall istället endast finnas den rwandiska befolkningen som en helhet. De statliga myndigheterna har även som ansvar att informera medborgarna om solidaritet, mänskliga rättigheter, respekt, tolerans, rättvisa samt uppskattning av Rwanda som en helhet och det är viktigt att denna information och utbildning sker på alla nivåer i landet, så väl som statligt som civilt, i kyrkan, i skolan och på arbetsplatser.⁴⁷

En annan rekommendation som AU har gett Rwanda, är att genom öppna diskussioner i skolan lära ungdomar att kritiskt granska samhället samt att processen till att förena det rwandiska folket som ett folk skall framför allt läggas på skolan, eftersom det är den nya generationen unga rwandier som kan förändra den gruppering som finns i landet idag.⁴⁸

Rekommendationerna från AU innebär inte att de etniska grupperna i Rwanda skall försvinna helt och hållet, men det man vill få fram i sitt arbete kring att förena Rwanda som en helhet är att få bort gruppheten mellan grupperna. Man vill få folk att förstå att alla grupper skall vara jämlika både socialt som moraliskt. Panelen pekar också på vikten av att anställda inom de statliga myndigheterna så som militär, polis och rättsväsendet, skall vara anställda på grund av sina meriter och det skall och bör tas i beaktning vid anställningen. En person vars meriter inte uppfyller kraven skall inte anställas.⁴⁹

⁴⁶ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:2

⁴⁷ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:3

⁴⁸ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:3

⁴⁹ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:4

Ett utav de starkaste vapnen i folkmordet som man använde sig av var medias makt att påverka och hjärntvätta befolkningen i Rwanda och genom uppmaningar få dem till att utföra handlingar som de idag antagligen inte skulle genomföra. Den afrikanska unionen har därmed insett medias makt att påverka och hur snabbt och fel det kan bli om man använder den makten på fel sätt. AU har därför gett Rwanda rekommendationen till att skapa förbud mot hatisk propaganda och dess spridning. Man menar också på att Rwanda bör etablera en oberoende myndighet som bör upprätta en plan och en normsamling om hur medier skall uppföra sig och sprida budskap med inriktning som inte uppmanar till våld eller hatbrott på något sätt, i ett demokratiskt samhälle.⁵⁰

AU har idag tillsammans med den rwandiska regeringen och FN ett starkt samarbete till att utveckla Rwanda till ett demokratiskt och tryggt land där fred och säkerhet är två grundstenar som bygger samhället. Ett samarbete mellan de afrikanska staterna genom AU, kan inte bara hjälpa Rwanda till att stabiliseras och förebygga eventuella folkmord, utan även hjälpa hela Afrika till att utvecklas som kontinent i rätt riktning när det kommer till demokrati, fred, försoning och säkerhet.

3.3 Rwandiska regeringens mål – "VISION 2020"

Den rwandiska regeringen har sedan folkmordet 1994 aktivt jobbat med att få landet på stadiga fötter, samt jobbat med att få bort motsättningarna mellan de två grupperna hutuer och tutsier. Det allra viktigaste arbetet kring att utveckla Rwanda kring försoning, fred och säkerhet är att försöka uppfylla de millenniemål som FN har tagit fram och som helst skall vara uppfyllda innan 2015. Millenniemålen presenteras under punkt 3.3.1 samt 3.3.2 i denna uppsats. Millenniemålen är ett utvecklat samarbete mellan FN och den rwandiska regeringen.

Den rwandiska regeringen har även tagit fram "VISION 2020", som innebär en strategisk utvecklingsplan för att kunna förvandla och utveckla Rwanda till ett medelinkomstland innan 2020 och till sin hjälp tar man och jobbar utefter en fattigdomsstrategi.⁵¹ Det man framför allt fokuserar på i projektet är att utveckla den privata sektorn samt att bygga upp samhället på en god och bred samhällskunskap för att kunna öka det folkliga deltagande och

⁵⁰ http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf 2000:5-6

⁵¹ <http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Afrika/Rwanda/Utvecklingen-i-Rwanda/>

ansvarsutkrävandet.⁵² ”VISION 2020” presenterades 2000 av den rwandiska regeringens finansiella myndighet och den dåvarande finansministern Donald Kaberuka.⁵³ ”VISION 2020” är en rapport som tydligt beskriver Rwandas prioriteringar för framtiden samt de åtagande man är beredda att göra för att stabilisera landet.⁵⁴ Man hänvisar tydligt i rapporten till att Rwanda under flera århundraden varit ett förtryckt land, dels av korrupta regeringar men även från den tiden då landet var en koloni till Belgien. Detta anser man har skapat den spänning som fanns mellan hutuer och tutsier och som bidrog till folkmordet. Ett viktigt mål i ”VISION 2020” är därför inte bara att utveckla Rwanda från ett av världens fattigaste länder till ett medelinkomst land, utan även att utrota den diskriminering som råder i landet mellan grupperna.⁵⁵ Man strävar i ”VISION 2020” till att skapa en enhet inom landet och ett rwandiskt folk, istället som i dagsläget då man gör uppdelningar mellan människor beroende på om de är hutuer eller tutsier.⁵⁶

För att Rwanda skall kunna uppnå sina mål fram till år 2020, så har man skapat sex stycken huvudmål samt tre stycken övergripande mål för att nå långvarig och stabil utveckling av landet.⁵⁷ Dessa mål utgör tillsammans huvudaspekterna av det Rwandiska samhället, vilket innefattar sociala, politiska, kulturella och ekonomiska problem.

I rapporten är man noga med att tillägga att ansvaret för att förbättra och utveckla Rwanda ligger framför allt på landets medborgare.⁵⁸ Man pekar också på att man inte får stoppa arbetet kring att utveckla Rwanda till det bättre efter det att ”VISION 2020” har avslutats. För ett hållbart resultat bör landets medborgare fortsätta att kämpa för utveckling, fred och säkerhet och detta är medborgarnas skyldighet till Rwanda. Man pekar även på att bidrag från andra länder tacksamt tas emot eftersom detta utgör en stor del till att ”VISION 2020” kan komma att lyckas.⁵⁹

⁵² <http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Afrika/Rwanda/Utvecklingen-i-Rwanda/>

⁵³ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, Republic of Rwanda July 2000

⁵⁴ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, 2000:2 Republic of Rwanda July 2000

⁵⁵ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, 2000:2-3 Republic of Rwanda July 2000

⁵⁶ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2574/a/75558>

⁵⁷ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, 2000:3 Republic of Rwanda July 2000

⁵⁸ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, 2000:4 Republic of Rwanda July 2000

⁵⁹ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, 2000:4 Republic of Rwanda July 2000

De sex huvudpelarna för projektet är följande:⁶⁰

- Att utföra en ny rekonstruktion av staten och dess kapital, detta skall ske genom en god förvaltning och från ett statligt stöd och engagemang.
- En förvandling i jordbruket till ett mer modernt system, med en marknadsinriktad sektor som skall kunna samarbeta med andra sektioner i den Rwandiska staten. Inkomsterna som idag kommer in i Rwanda görs framför allt från jordbruk. 2009 uppgav SIDA att hela 90 % av den rwandiska befolkningen livnärde sig på jordbruk.⁶¹
- Man strävar också efter att öka entreprenörskapet och företagandet i landet, detta skall göras med en effektivare privat sektor.
- Man skall även förbättra och utveckla de mänskliga rättigheterna och resurserna så som rätten till bra skola och sjukvård. Detta skall sedan kombineras med frågor om ökad jämställdhet och hälsofrågor. Utvecklingen kommer att göras både i den offentliga och privata sektorn samt i det civila samhället.
- Man strävar även efter att förbättra den nu katastrofala infrastrukturen. Detta kommer även medföra arbete kring att förbättra energi och vattenförsörjningen i landet.
- Den rwandiska regeringen vill även främja arbetet kring ekonomisk integration och samarbete.

Alla dessa åtgärder kommer sedan att genom delmål försöka att bli förverkligade efter den plan som den rwandiska regeringen har satt upp med "VISION 2020". Med "VISION 2020" så har Rwanda skapat sig en stark framtidstro på att man kan lyckas med att utveckla landet till det bättre samt förebygga med hjälp av konkreta åtgärder att eventuella folkmord kan komma att ske. Man kan genom "VISION 2020" med strategiska mål även se till att Rwanda går från ett fattigt land till ett medelinkomst land där samhället bygger på fred och säkerhet för medborgarna och där demokrati är en central punkt i landet.

⁶⁰ *Vision 2020*, Ministry of finance and economic planning, 2000:6 Republic of Rwanda July 2000

⁶¹ <http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Afrika/Rwanda/Utvecklingen-i-Rwanda/>

3.3.1. MDG – Millennium Development Goals

FN:s fokus ligger i dagsläget på att få Rwanda till att uppfylla de åtta millenniemål som är uppsatta för inte bara Rwanda utan även övriga världen. Rwanda tillsammans med 191 av FN:s medlemsstater har godkänt och antagit MDG.⁶² Uppfyllandet av dessa mål är ett sätt att förebygga för katastrofer samtidigt som man utvecklar länder som inte är särskilt utvecklade med hjälp av de utvecklade ländernas bistånd⁶³. FN:s millennium mål är uppsatta till att vara verkställda till 2015.⁶⁴ Dessa mål är liksom FN:s andra medlemsstater också riktade till Rwanda. Framför allt så är det åtta punkter som utgör stommen för millenniemålen.⁶⁵

1. Halvera den extrema fattigdomen och hungern
2. Tillsätta grundskoleutbildning för alla barn världen över
3. Öka jämställdheten mellan män och kvinnor samt förbättra kvinnors ställning världen över
4. Minska barnadödligheten
5. Minska mödradödligheten
6. Stoppa spridningen av HIV/AIDS och andra sjukdomar
7. Säkerställa en miljömässig hållbar utveckling
8. Öka samarbetet med bistånd, handel och skuldavskrivningar

De första sju målen är till för att bekämpa och halvera fattigdomen i världen fram till 2015 medan det sista målet är tillsatt för att de övre sju målen skall kunna förverkligas.⁶⁶

Det är uppenbart att om man inom de fattiga länderna lyckas uppfylla dessa mål, så även Rwanda, så kommer även konflikter och intriger inom landet att minska. Innan folkmordet 1994 var som nämnt tidigare Rwanda ett extremt fattigt land. Rwanda är idag fortfarande ett extremt fattigt land där 40 % av befolkningen 2004 klassades som undernärda,⁶⁷ efter folkmordet 1994 hade antalet undernärda av befolkningen ökat till 56 % (1996).⁶⁸ Om Rwanda fortsätter i samma takt som man gör nu med bekämpningen av att minska

⁶² *Millennium Development goals Status report*, 2003:1, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁶³ *Millennium Development goals Status report*, 2003:1, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁶⁴ <http://www.undp.se/bakgrund/> FN:s svenska hemsida om Millenniemålen 2015

⁶⁵ www.millenniemalen.se

⁶⁶ *Millennium Development goals Status report*, 2003:1, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁶⁷ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)

⁶⁸ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)

hungersnöden kommer Rwanda att nå det utsatta millenniemålet 2050.⁶⁹ Om man skall hinna halvera hungersnöden innan 2015 så måste procentsiffran sjunka till 22,5%.⁷⁰ 2001 levde 87,9% av befolkningen i Rwanda i slumområden.⁷¹ Denna siffra hade 2005 sjunkit till 71,6%.⁷² Definitionen av ”slumområde” gör www.globalis.se (en del av svenska FN-förbundet), med att förklara det som; ” Med slumområden menas en sammanhängande bosättning där invånarna har otillfredsställande bostadsförhållanden. Det kan vara otrygga hyresförhållanden, dålig tillgång till rent vatten och sanitärtjänster, dålig kvalitet på bostad och otillräcklig bostadsyta. Slumproblemet belyses i denna mätning med andelen av stadsbefolkningen som har tillgång till trygga hyresförhållanden. Med trygga hyresförhållanden menas att man äger sin bostad, hyr den privat eller bor i social-/kommunal bostad.”⁷³

Ett område där Rwanda däremot har utvecklats enormt är möjligheten till att kunna erbjuda gratis grundskola för barn. 1994 gick 67,9% av alla barn i Rwanda i grundskolan⁷⁴, denna siffra har sedan ökat till att 94 % av alla barn gick i grundskolan 2007.⁷⁵ 2003 var det dock bara 30,9 % av barnen som genomförde hela grundskoleutbildningen⁷⁶ (2003 är det senaste året som man sammanställde siffror från när det kommer till genomförd grundskoleutbildning för barn). Det är alltså viktigt att få barnen till att slutföra sin utbildning för att man skall kunna höja kunskapsnivån i landet.

3.3.2 Millennium Development Goals Status rapport 2003

”Millennium Development Goals status report” från 2003 är framtagen i ett samarbete mellan den rwandiska regeringen och FN i ett försök till att klargöra hur situationen ser ut i Rwanda idag vad gällande utvecklingen och arbetet kring att återuppbygga fred och säkerhet i landet. Rapporten beskriver i sitt förord fyra viktiga punkter som rapporten framför allt kommer att fokusera på.⁷⁷ Framför allt så fokuserar rapporten på de framsteg som Rwanda gjort för att uppnå millenniemålen, i sammanband med detta så fokuserar rapporten även på de åtgärder som behöver göras för att uppnå målen fullständigt. Tredje prioriteringen i rapporten är regeringens mål för att uppnå millenniemålen och det fjärde och sista fokuset ligger på de

⁶⁹ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)

⁷⁰ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)

⁷¹ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)

⁷² [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)

⁷³ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/588/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/588/(country2)/)

⁷⁴ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/mdg](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/mdg)

⁷⁵ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/mdg](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/mdg)

⁷⁶ [http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/499/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/499/(country2)/)

⁷⁷ *Millennium Development goals Status report*, 2003:1, Republiken Rwanda I samarbete med FN

prioriterade åtgärderna för utvecklingsparterna, d v s de stater som finansierar projekten genom bistånd.

Precis som rapporten beskriver så utgör Rwanda ett unikt fall till att utveckla och uppfylla de millenniemål som är uppsatta. När andra länder redan under 1990-talet började med arbetet för utvecklandet och uppfyllanden av målen så drabbades Rwanda både av inbördeskrig och folkmord. Detta har gjort att landet har fått slå ur ett redan stort underläge och Rwandas främsta prioriteringar har fokuserats på att stabilisera landet genom föreningar och försoningar mellan de två stridande folken, hutuer och tutsier.⁷⁸ Man har även lagt fokus på att återintegrerar de människor som under inbördeskriget och folkmordet flydde från Rwanda, samt att bygga upp de sociala och ekonomiska strukturerna.⁷⁹

Man har även inom landet genomfört olika politiska reformer som en ny konstitution samt att man har kunnat hålla fredliga och demokratiska val till presidentposten. Dessa val är de första i Rwandas historia som har hållits demokratiska och fredliga och presidenten väljs i direkt val på en 7 års mandatperiod. Nästa val i Rwanda kommer att hållas 2010⁸⁰. Rwanda har även gjort framsteg kring frågor om jämställdhet mellan kvinnor och män, då Rwanda är det enda land i världen som har ett parlament med 50 % kvinnliga parlamentariker.⁸¹ Den nya policyn i konstitutionen garanterar från och med 2003 att 30 % av parlamentarikerna skall vara kvinnor.⁸² 2008 så blev policyn verklighet då 44 av 80 platser i parlamentet innehavdes av kvinnor, detta utgjorde 56 % av det totala antalet platser i parlamentet.⁸³

En kvinnlig väljare i det rwandiska valet 2008 valde att kommentera det positiva fenomenet med att Rwanda har så många kvinnliga parlamentariker med följande meningar till brittiska BBC; *"You see men, especially in our culture, men used to think that women are there to be in the house, cook food, look after the children, but the real problems of a family are known by a woman and when they do it, they help a country to get much better."*⁸⁴

I förordet till rapporten är man noga med att påpeka att dokumentet är till för att skapa större medvetande samt att skapa och utveckla regeringen och dess partners politiska åtaganden.

⁷⁸ Millennium Development goals Status report, 2003:7, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁷⁹ Millennium Development goals Status report, 2003:7, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁸⁰ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2574/a/75558>

⁸¹ Millennium Development goals Status report, 2003:7, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁸² <http://www.pbs.org/wnet/wideangle/uncategorized/rwanda-elects-worlds-first-majority-female-parliament/3481/>

⁸³ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7620816.stm>

⁸⁴ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7620816.stm>

Rapporterna tillhör offentlig handling och skall även hjälpa till med att fokusera på diskussionerna och debatterna om den nationella utvecklingen samt Rwandas prioriteringar.⁸⁵ Med rapporten och ”VISION 2020” så skapar Rwanda sig strategiska och starka mål till att lyckas uppnå de millenniemål som FN samt ut samt de nationella målen för att uppnå försoning, fred och säkerhet i landet.

4.”The Responsibility to protect”

Begreppet ”The Responsibility to Protect” kom att lanseras efter folkmordet i Rwanda 1994. Begreppet innebär att omvärlden har ett ansvar att agera om ett folkmord, etnisk rensning, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser håller på att inträffa i ett land samt att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att situationen bryter ut.⁸⁶ Dessa åtgärder kan variera beroende på hur situationen i det drabbade landet ser ut. Alla medel från ekonomiskt bistånd, skapande av politiska institutioner är hjälpmedel som är passande i fredstid, då i krigstid är det snarare lämpligare att medlemsstaterna bidrar med militära medel för att upprätthålla säkerheten. I och med omvärldens passivitet mot Rwanda och de tragedier som hände under början av 1990-talet så förespråkas nu principen ”The Responsibility to Protect”, även förkortat ”R2P” för att förhindra att liknande situationer som i Rwanda inträffar. R2P är tänkt att användas av omvärlden när den egna suveräna staten inte kan garantera sina medborgare skydd ifrån kränkningar av rättigheter.⁸⁷

1999 tillsattes en internationell kommission – ICISS av FN.⁸⁸ ICISS hade till sin uppgift att under ett års tid bygga en djupare förståelse för agerandet av kränkningar kring den humanitära normen samtidigt som man inte vill kränka den suveräna statens rättigheter.⁸⁹ Genom ICISS som en oberoende internationell kommission så var uppgiften även att sammanlänka dessa två olika rättighetsaspekter samtidigt som man ville främja en global politisk enhet och hur man inom detta kan framarbeta åtgärder inom hela FN-systemet.⁹⁰ Kommissionens arbete avslutades med en rapport, ”*The Responsibility to Protect*”, som lanserades i december 2001.⁹¹ Rapporten har kommit att hyllas av västerländska länder, men

⁸⁵ *Millennium Development goals Status report*, 2003:1, Republiken Rwanda I samarbete med FN

⁸⁶ <http://www.sfn.se/distrikt-och-foreningar/foreningar/stockholms-fn-forening/nyheter/r2p-och-fn-stadgan/>

⁸⁷ Hagander, Maria, *Aldrig mer: Inte riktigt så lätt/ R2P - den trojanska hästen*, 2010:5, Magisteruppsats Lunds Universitet 2010

⁸⁸ <http://www.sfn.se/distrikt-och-foreningar/foreningar/stockholms-fn-forening/nyheter/r2p-och-fn-stadgan/>,

⁸⁹ <http://www.iciss.ca/mandate-en.asp> ICISS officiella hemsida

⁹⁰ <http://www.iciss.ca/mandate-en.asp>

⁹¹ Amnéus, 2009:38

har dock fått en del kritik av icke-västerliga länder som uttryckt sin oro över att principen R2P kan komma att missbrukas och istället användas som ett bortförklarande och rättfärdigat stöd för oönskade militära interventioner.⁹²

FN har under det senaste decenniet jobbat hårt med förebyggande av att folkmord inträffar. År 2004 så skapade man en speciell inriktning inom FN organet som skall jobba med frågor kring folkmord och massakrer och hur man kan utveckla förebyggandet kring att det inte inträffar. Funktionen innefattar en rådgivare åt den sittande Generalsekretären vars uppgift är att arbeta med förebyggande kring folkmord och massakrer. Rådgivaren har i sin tur en egen rådgivare som inriktar sig på R2P (Special Adviser for the Responsibility to Protect).⁹³

Under FN:s toppmöte 2005 i New York så enades medlemsstaterna om att staterna skall ha det primära ansvaret att skydda sina befolkningar, det skall även finnas ett kollektivt ansvar för det Internationella världssamfundet att skydda befolkningar när den aktuella staten i fråga inte kan garantera sin befolkning beskydd.⁹⁴ Genom toppmötet så lanserade man nu officiellt begreppet ”The Responsibility to Protect”. Det slutdokument som man skapade under toppmötet 2005 om R2P innehar samma status som en resolution från generalförsamlingen.⁹⁵

Själva konceptet ”Responsibility to Protect” föddes redan 2001 av ICISS som utformade rapporten ”*Responsibility to Protect*”. Rapporten skrevs som ett svar på den uppmaning som FN:s dåvarande generalsekretär Kofi Annan hade gjort i artikeln ”*The concepts of sovereignty*”⁹⁶ i tidningen *The Economist* 1999.⁹⁷ Kofi Annan skriver bland annat i artikeln att: ”*We need to adapt our international system better to a world with new actors, new responsibilities, and new possibilities for peace and progress.*”⁹⁸ Det är tydligt i och med detta citat att han menar på att en princip som R2P är nödvändig att existera om utvecklandet av fred och säkerhet någonsin skall kunna få ett stabilt fäste i världen.

⁹² Amnéus, 2009:38

⁹³ http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?id=64&module_instance=3&action=pod_show

⁹⁴ http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?id=64&module_instance=3&action=pod_show

⁹⁵ Amnéus, 2009:38

⁹⁶ <http://www.un.org/News/oss/sg/stories/kaecon.html> Annan, Kofi, *The Concepts of Sovereignty*, *The Economist*, 18 September 1999

⁹⁷ Hagander, 2010:5

⁹⁸ <http://www.un.org/News/oss/sg/stories/kaecon.html>

Det är framför allt två grundläggande principer som ”The Responsibility to Protect” går ut på:⁹⁹

1. Den suveräna staten har ett primärt ansvar för skyddet av dess medborgare, vilket innefattar medborgarnas rättigheter och skyldigheter.
2. Om en stats medborgare lider allvarligt, på grund av att staten i fråga är involverad i ett inbördeskrig, uppror eller liknande situationer och staten inte kan undvika situationen, så skrivs istället ansvaret över att skydda statens medborgare över till det internationella världssamhället.

Utefter dessa två huvudsakliga principer så innehåller även begreppet ”The Responsibility to Protect” ytterligare tre specifika riktlinjer för stater och det internationella världssamfundet att ta sitt ansvar att skydda.¹⁰⁰ Hela principen är byggd som en trestegsmetod där de tre riktlinjerna är att förhindra, att agera och att återuppbygga.¹⁰¹

- *The Responsibility to Prevent:* Innebär ansvaret att förhindra att interna konflikter bryter ut och då även genom att se till att ta itu med de orsaker som möjligtvis finns för att konflikten skall bryta och lösa de stående problem som finns för att befolkningen i staten inte skall ställas i en riskzon och på så sätt inte heller garantera det skydd som de har rätt till å statens vägnar. Denna riktlinje hämtar sitt juridiska stöd framför allt i Folkmordskonventionen artikel 8.¹⁰²
- *The Responsibility to React:* Ansvaret för att reagera innebär att stater och det internationella världssamfundet innehar ansvaret att bemöta situationer av mänskligt tvingande behov med specifika påtvingade åtgärder, som till exempel sanktioner och interventioner, i värsta fall om situationen inte går att lösa på bästa sätt skall den bemötas med militär intervention.
- *The Responsibility to Rebuild:* Att efter en militär intervention se till att man återuppbygger och ställer allt till sin ordning som det var i den aktuella staten innan interventionen skedde. Det gäller även att se till att försoning inomstatligt sker inom den stat som har varit inblandad i en konflikt.

⁹⁹ ICISS, *The Responsibility to protect* 2001: XI

¹⁰⁰ ICISS, *The Responsibility to protect* 2001: XI

¹⁰¹ Hagander, 2010:5

¹⁰² Hagander, 2010:6

Det allra viktigaste stadiet i R2P är framför allt att skydda men också att förebygga. Genom att förebygga, löser man redan på ett tidigt plan eventuella konflikter med aktuella hjälpmedel och förhoppningsvis så leder detta handlande till att ingen konflikt bryter ut.

Problemet med R2P är dock att principen inte är juridiskt tvingande utan istället innehar en moralisk och politisk skyldighet, däremot så kan den implementeras som norm inom den allmänna folkrätten, detta beror dock på hur stater agerar i olika situationer där principen kan tillämpas.¹⁰³ Om R2P blir en norm inom den allmänna folkrätten innehar den en så pass hög status att den blir bindande för övriga stater. Ett annat problem med införandet av principen är även att vetoländerna inom FN:s säkerhetsråd har rätt att även inom R2P-principen använda sin vetorätt. Detta gör att en konflikt som klassas in under R2P, kan komma att inte lösas med R2P principen om en av vetoländerna väljer att lägga in sin vetoröst.¹⁰⁴ ICISS -kommissionen hade dock som förslag att Vetoländerna inom situationer där R2P bör tillämpas inte bör använda sin vetoröst, i och med att det kan förstöra arbetet kring att förverkliga internationell fred och säkerhet.¹⁰⁵

Första gången som beslut om R2P antogs var genom resolution 1706 i Darfur-fallet.¹⁰⁶ Darfur har därmed kommit att bli pilotfallet för R2P principen, men i och med att problemet i regionen fortfarande kvarstår så pekar många kritiker på att R2P måste omvandlas och utvecklas på flera plan för att kunna fungera i praktiken.¹⁰⁷ Det finns däremot ett fall där R2P principen har lyckats med framgång, vilket var mellan åren 2007-2008 i Kenya där oroligheter i samband med regeringsval inträffade. Konflikten löstes efter enbart två månader tack vare att FN och medlemsstater agerade snabbt och man tillsatte en koalitionsregering.¹⁰⁸ Bakgrund till konflikten var att läget mellan de båda partierna, ODM och PNU, som kandiderade om makten i Kenya i presidentvalet blev så jämnt att det orsakade spänningar i blocken vilket sedan ledde till sammandrabbningar mellan supportrar från de olika

¹⁰³ <http://www.sfn.se/distrikt-och-foreningar/foreningar/stockholms-fn-forening/nyheter/r2p-och-fn-stadgan/>

¹⁰⁴ <http://www.sfn.se/distrikt-och-foreningar/foreningar/stockholms-fn-forening/nyheter/r2p-och-fn-stadgan/>

¹⁰⁵ <http://www.sfn.se/distrikt-och-foreningar/foreningar/stockholms-fn-forening/nyheter/r2p-och-fn-stadgan/>

¹⁰⁶ Hagander, 2010:13

¹⁰⁷ Hagander, 2010:13

¹⁰⁸ Hagander, 2010:14

partierna.¹⁰⁹ Egentligen handlade det inte i huvudsakligen om en konflikt mellan de båda partierna utan istället om att dessa partier representerade två olika etniska grupper i Kenya.¹¹⁰

R2P utgör idag en modern version utav Folkmordskonventionen men det är tydligt att principen bör utvecklas ytterligare för att den skall kunna ha så stor genomslags kraft som är möjligt. Det är tydligt att Rwanda anser att R2P är något oerhört viktigt som måste försöka att efterleva så gott som det bara går. När länder hamnar i situationer där deras egna suveräna makt inte räcker till, eller kanske inte ens existera, då är det omvärldens gemensamma ansvar att se till att medborgarna i landet fortfarande skyddas och får tillgång till sina rättigheter. Det som hände i Rwanda 1994 är ett starkt bevis på vad som händer när vi väljer att blunda, när vi väljer att inte agera. Genom att utveckla R2P och verkligen försöka lära länder att förstå vad principen går ut på så har vi i framtiden ett ”fredligt vapen” som kan användas till att säkerställa fred och säkerhet i länder där kriser råder.

¹⁰⁹ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=1798314> Svensson, Margareta, ”Spänt inför presidentvalet” Sveriges Radio 27 december 2007,

¹¹⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=1798314> Svensson, Margareta, ”Spänt inför presidentvalet” Sveriges Radio 27 december 2007,

5. Diskussion

Rwanda är ett land i ständig utveckling, ett land med strategiska mål som vill utvecklas till det bättre och skapa bättre förutsättningar för sin befolkning. Rwanda är ett land som i dagsläget har alla förutsättningar till att lyckas uppnå sina mål. Men Rwanda är också ett land som har svåra ekonomiska förutsättningar till att utvecklas och uppnå både sina egna mål samt de millenniemål som FN har satt upp och skall vara förverkligade till 2015. Detta innebär att Rwanda, trots sin drivkraft till att förbättras är i stort behov av hjälp från övriga världen. Genom ekonomiskt stöd så kan målen utvecklas i den takt som är avsatt. Det är även här som R2P är en viktig del i utvecklandet av fred och säkerhet, inte bara i Rwanda utan över hela världen. R2P bygger ju som bekant även på att förebygga att incidenter som folkmord inte inträffar, vilket gör att principen nästan alltid är aktuell till att tillämpas. Detta förebyggande kan man enligt mig ses ur olika perspektiv och jag anser att ekonomiskt bistånd kan vara ett sätt att förebygga att exempelvis folkmord inte inträffar. Därmed så är R2P en enormt stor del av utvecklandet i Rwanda. Rwanda tillsammans med majoriteten av FN:s medlemstater ställer sig idag positiva till R2P och de åtagande som principen går ut på. Det som krävs är att få R2P till att fungera till 100 % i verkligheten. I och med att principen inte har mer än 10 år på nacken så har man inte haft tillräckligt många situationer att tillämpa principen på. I de fall där man har kunnat tillämpa den så har en osäkerhet och oerfarenhet till agerande av principen vuxit fram. R2P är egentligen inte något nytt, utan man märker att principen har hämtat mycket inspiration från bland annat Folkmordskonventionen och utgör faktiskt delvis en modernare version av konventionen. Det som gör att R2P idag är just R2P är att man har namngivit en princip som tidigare varit bland annat en del av Folkmordskonventionen samt lagt till vissa åtgärder som folkmordskonventionen inte har tagit upp. Enligt mig så måste principen dock få en mer djupgående verkan och det är dessutom att principen täcker större områden kring krissituationer som den inte gör idag, inbördeskrig är ett exempel på område som R2P inte täcker.

Som det ser ut idag så anser jag att Rwanda har skapat förutsättningar för en utveckling åt rätt håll och därmed också skapat förutsättningar och åtgärder som gör att eventuella folkmord inte kommer att inträffa. Det är självklart att man aldrig skall säga just ordet ”aldrig”, men jag tror att det idag skall mycket till för att ett nytt folkmord skall utvecklas i Rwanda. Rwanda har en målmedveten inriktning på att skapa ett enat Rwanda utan fördomar – ett land med en befolkning. Under alla de åtgärder som jag har tagit upp i uppsatsen så har alla aktörer minst ett mål/åtgärd gemensamt – och det är att skapa ett folk, ett Rwanda, som genom trygghet och

fred kan utveckla landet till det bättre i framtiden. Man vill skapa ett land där alla känner sig trygga, respekterade och välkomna, ett land där man kan som medborgare känna att man är en del av någonting.

Det är uppenbart att spänningar inom de olika folkgrupperna, hutuer och tutsier, finns i Rwanda fortfarande och dessa spänningar kommer att ta tid att bearbeta och förgöra. Det som den rwandiska staten bör göra i sitt agerande till ett bättre Rwanda är att fokusera på att lära barnen att det inte är någon skillnad mellan grupperna. Barnen är den generation som kommer att ta över Rwanda en dag och det är också den gruppen som dels växer upp från början utan fördomar men som också är den lättaste gruppen att omvärdera värderingar. Har ett barn fått lära sig i sitt hem att skillnaderna mellan hutuer och tutsier är stora då är det också med stor sannolikhet att barnet kommer växa upp med dessa värderingar och sedan föra dem vidare till nästa generation. På så sätt så skapar man en ond cirkel. Får man fler barn att gå till skolan och framför allt att avsluta sina utbildningar så är det också här som nyckeln till att lösa grupproblemet finns. Om man lär barn i skolan att det inte existerar någon skillnad i värde mellan grupperna, ja då skapar man inte bara en högre kunskapsnivå för befolkningen utan även ett land som tillsammans som ett folk kan fokusera på de övriga problemen landet behöver ta itu med.

Självklart så kan alltid saker och ting gå fel och det kan också komma att utvecklas nya katastrofer och folkmord i Rwanda. Sannolikheten för att detta skulle utvecklas idag är dock liten. Med det medvetande och den erfarenheten som Rwanda har från sin historia, gör att majoriteten av befolkningen samt alla statliga myndigheter jobbar febrilt med att det inte skall finnas några tendenser till att ett nytt folkmord skall inträffa. Samarbete med FN och omvärlden gör dessutom att sannolikheten till att ett folkmord skulle bryta ut blir minimal. Man har idag så konkreta och exakta mål på vad man bör göra och hur man skall agera för att undvika folkmord. Skulle det ändå bli så att ett folkmord bryter ut i Rwanda trots alla förebyggande åtgärder som man har skapat, då vet både världen och Rwanda om vilken princip man bör handla efter. I en situation som sådan är R2P inte bara en nyckel till framgång vad gällande förhindrandet av ett folkmord, det är också ett sätt för världen att tillsammans agera och även förstärka sina band mellanstatligt. Avslutningsvis så tror jag starkt på att världens stater inte bara när det kommer till deras egna medborgares bästa utan även till relationer mellan stater bör leva efter citatet från de tre musketörerna; En för Alla, Alla för En!

Referenslista

Böcker, artiklar, uppsatser:

- Amnéus, Diana, *Ansvar att skydda*, Forum för levande historia, Skriftserie 7:2009, Stockholms Universitet 2009
- Dixon, Martin, *Textbook on International law 6th edition*, Oxford University Press 2007
- Hagander, Maria, *Aldrig mer: Inte riktigt så lätt/ R2P - den trojanska hästen*, Magisteruppsats Lunds Universitet 2010
- ICISS, *The Responsibility to protect* 2001
- Ministry of finance and economic planning, "Vision 2020", Republic of Rwanda July 2000
- Millennium Development goals Status report, Republiken Rwanda I samarbete med FN 2003
- Strömberg, Håkan och Melander, Göran, *Folk rätt*, sjätte upplagan, Studentlitteratur 2003
- Wolters, Stephanie, *Situation report "The Gacaca Process: Eradicating the culture of impunity in Rwanda?"*, Institute for security studies, 5th August 2005

Internetkällor:

- "About the commission", Mandate and organization about the commission, The Responsibility to Protect
<http://www.iciss.ca/mandate-en.asp> senast besökt 2010-05-16
- Afrikanska Unionens rekommendationer till Rwanda,
http://www.africa-union.org/News_Events/Calendar_of_%20Events/rwanda%20genocide/recommendations.pdf senast besökt 2010-05-16
- Annan, Kofi, "Two Concepts of Sovereignty", The Economist 18 september 1999
<http://www.un.org/News/press/docs/1999/19990918.kaecon.html> senast besökt 2010-05-16
- "Folkmord" Regeringens hemsida för de Mänskliga Rättigheterna,
http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/pod/?id=64&module_instance=3&action=pod_show senast besökt 2010-05-14
- "International Panel of Eminent Personalities to Investigate the 1994 Genocide in Rwanda" Justice in Perspective, The Centre for the study of Violence and reconciliation
http://www.justiceinperspective.org.za/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=63 senast besökt 2010-05-18
- International Criminal Tribunal of Rwanda
<http://www.ictj.org/default.htm> senast besökt 2010-05-14

- International Criminal Tribunal of Rwanda, FN
<http://liveunictr.altmansolutions.com/AboutICTR/GeneralInformation/tabid/101/Default.aspx> senast besökt 2010-05-14
- ”Millenniemalet”, www.millenniemalet.se senast besökt 2010-05-15
- “Millenniemalet – världens löfte till de fattiga”, FN:s utvecklingsprogram
<http://www.undp.se/bakgrund/> senast besökt 2010-05-15
- ”Nytt våld skördar offer i Kenya”, Svenska Dagbladet 26 januari 2008, Nakuru TT-Reuters
http://www.svd.se/nyheter/utrikes/nytt-vald-skordar-dodsoffer-i-kenya_810761.svd
senast besökt 2010-05-18
- “Office of the prosecution”, International Criminal Tribunal of Rwanda
<http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/104/default.aspx> senast besökt 2010-05-18
- ”R2P och FN-stadgan” Stockholms FN-förening, 28 september 2008
<http://www.sfn.se/distrikt-och-foreningar/foreningar/stockholms-fn-forening/nyheter/r2p-och-fn-stadgan/> senast besökt 2010-05-16
- ”Rwanda”, Globalis, Svenska FN-förbundet,
[http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/mdg](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/mdg) senast besökt 2010-05-16
- ”Rwanda – Andel skolbarn som utför grundskoleutbildning”, Globalis, Svenska FN-förbundet,
[http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/499/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/499/(country2)/)
senast besökt 2010-05-16
- ”Rwanda – Befolkning som lever i slumområden i städer”, Globalis, Svenska FN-förbundet
[http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/588/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/588/(country2)/)
senast besökt 2010-05-16
- “Rwanda elects world’s first majority-female parliament” Wide Angle/PBS, 28 oktober 2008
<http://www.pbs.org/wnet/wideangle/uncategorized/rwanda-elects-worlds-first-majority-female-parliament/3481/> senast besökt 2010-05-16
- ”Rwanda” Svenska Regeringskansliet, Utrikesdepartementet, Afrika, 4 mars 2008
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/2574/a/75558> senast besökt 2010-05-13
- ”Rwanda – undernärd befolkning”, Globalis, Svenska FN-förbundet
[http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/\(show\)/indicators/\(indicator\)/519/\(country2\)/](http://www.globalis.se/Laender/Rwanda/(show)/indicators/(indicator)/519/(country2)/)
senast besökt 2010-05-16

- Svensson, Margareta, *"Spänt inför presidentvalet"* Sveriges Radio 27 december 2007
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=1798314> senast besökt 2010-05-18
- *"The Chambers"* International Criminal Tribunal of Rwanda
<http://liveunictr.altmansolutions.com/tabid/103/default.aspx> senast besökt 2010-05-20
- *"Utvecklingen i Rwanda"* SIDA, 17 juni 2009
<http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Afrika/Rwanda/Utvecklingen-i-Rwanda/> senast besökt 2010-05-20
- *"Women to rule Rwanda parliament"* BBC News Africa 17 september 2008
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/7620816.stm> senast besökt 2010-05-15